

свідомості читача. Пильної уваги в наративі заслуговують автор, твір та читач-реципієнт, оскільки творення українознавчих текстів із врахуванням особливостей наратората-читача може внести суттєві зміни у сутність вивчення, дослідження українознавства.

Якщо наука наратологія постала в другій половині ХХ ст., то історія вивчення оповіді проходить через мудрість усіх віків. Розрізнення між сюжетом і фабулою є центральним у побудові оповіді і впливі на нас. Аристотель головними елементами оповіді називає героя та дію, які розвиваються в дії тобто через особливості сюжету. Аристотелеві категорії повідомляють нам про певні глибинні психологічні основи нарації (оповідь переважно вигаданого світу), що торкаються «внутрішніх подій – моральний недолік, усвідомлення його існування, наслідки». Розширив різноманітність сюжетів оповіді В.Пропп, який досліджував 100 народних казок, з метою виявити в них повторювані структури і ситуації. Система Проппа пропонує метод розгляду поверхневих особливостей сюжету [5]. Французький вчений Р.Барт, провідна постать раннього структуралізму, порушує низку питань про оповідь, які до того не були предметом інтелектуального аналізу. Він пов'язував текст оповіді з більш місткими мовними структурами. Метод Р.Барта полягав у тому, щоби поділити оповідання на 561 «лексему» – одиницю значень, що їх він далі класифікує, використовуючи 5 «кодів», які є базовими структурами всіх оповідей: код, що вказує на дію; герменативний код; культурний, конотативний (семічний код), символічний код. Метод дослідження оповіді Р.Бартом характеризується тим, що для структуралістів першорядним у коментуванні є пояснення структури, символу, задуму, впливу на читача, а не на зміст оповіді. Саме читач надає сенс всім тим чинникам, із яких складається оповідь [1]. Один із найвидатніших наратологів Ж.Женетт зосереджується на процесі розповіді, а не на самій оповіді. Ґрунтуючись на мімезисі – повільній розповіді та дієгезмі – переповіданні, оповідач розповідає, що сталося, не намагаючись показати, як відбувалася подія. На практиці письменники поєднують обидва типи оповіді. Женеттові розповіді про «Порядок», «Тривалість», «Повторюваність», «Спосіб», «Стан» є джерелами роздумів більшості сучасних вчених про наратологію.

Підсумовуючи визначені у статті проблеми постають узагальнені висновки: в умовах глобальних епістемологічно-методологічних трансформацій

наратологія є важливий чинник буття людини. Наратив у розумінні оповідь/розповідь, досліджений наратологами з різних позицій, відтворює оповідальну природу людської поведінки, тобто характер взаємодії людини із власним досвідом через оповідання про нього. Дослідження українознавчих текстів наратологічним методом суттєво впливає на розширення горизонту українознавства.

1. Барт Р. Введение в структурный анализ повествовательных текстов // Французская семиотика. От структурализма к постструктурализму / Р. Барт. – М.: Прогресс, 2000. – С. 196 – 239.

2. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пітер Баррі; пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. – К.: Смолоскип, 2008. – 360 с. – (Серія «Прологомени»).

3. Европейський словник філософії: Лексикон неперекладностей. Том четвертий. Наукові керівники проекту: Барбара Кассен і Константин Сігов / Пер. з франц. – К.: Дух і Літера, 2016. – 440 с.

4. Проблеми психологічної герменевтики [Текст] / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України; ред. Н. В. Чепелєва. – К.: Міленіум, 2004. – 276 с.

5. Пропп В. Мофология «волшебной» сказки. – Исторические корни волшебной сказки. Комментарии Е. М. Мелетинского, А. В. Рафаевой. Составление, научная редакция, текстологический комментарий И. В. Пешкова. – М.: Издательство «Лабиринт», 1998. – 512 с.

6. Словник української мови: [в 11-ти т.] / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; [редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін.]. – Київ: Наук. думка, 1970 – 1980. Т. 5: Н-О / [ред.: В. О. Винник, Л. А. Юрчук]. – Київ: Наук. думка, 1974. – 840 с.

7. Словник української мови: [в 11-ти т.] / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; [редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін.]. – Київ: Наук. думка, 1970 – 1980. Т. 8: Природа-Ряхтливий / [ред.: В. О. Винник та ін.]. – Київ: Наук. думка, 1977. – 927 с.

8. Українознавство. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Обушний М.І., Піскун В.М., Мостяєв О.І, та ін.). – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 672 с.

9. Усатенко, Тамара Пилипівна. Епістемологія українознавства: педагогічний контекст [Текст]: монографія / Т. П. Усатенко; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 127 с.

УДК 009.1(=161.2)

Володимир Ятченко

Екзистенційний аспект консолідаційних і дезінтеграційних процесів в українській нації у світлі сучасних суспільних реалій

Стаття присвячена спробі виділити фактори вибору основи консолідаційних процесів всередині української нації, розглянути ці процеси крізь призму екзистенційної соціології. В статті аналізується феномен суспільних викликів, а також процесів виникнення, трансформації та заникання груп солідарності. Одним зі способів регулювання суспільної поведінки й світоглядних налаштувань, який часто застосовується владними інституціями, є культивування страху (в тому числі і в його екзистенційному вимірі як Страху) в свідомості окремих соціальних груп. На прикладі української

історії кінця 1920-х – початку 1930-х рр. показано, як владні структури за допомогою штучного культивування почуття страху за саме своє існування в свідомості різних груп українського соціуму намагались знівелювати протестні налаштування в суспільстві, які вже виразно набирали форм виклику. В статті крізь призму впливу екзистенційних за своєю природою регуляторів суспільної поведінки (прагнення здобути гарантії безпеки власного існування, осягнення смислу життя і вибудови смисложиттєвих орієнтирів) проаналізовані процеси формування соціальних груп типу “солідарності сильних”, “солідарності слабких”, “солідарності проти”.

Ключові слова: суспільний виклик, групи солідарності, екзистенційна соціологія “солідарність сильних”, “солідарність слабких”, “солідарність проти”, екзистенційний вимір суспільних викликів.

Wolodemer Yatchenko

Existential Aspect of Consolidating and Disintegrating Processes of Ukrainian Nation in Contemporary Social Realities

The article is devoted to attempt to identify factors in choosing foundations consolidation processes within the Ukrainian nation, analyze these processes. The article attempts to analyze the phenomenon of social challenges by the existential foundations, as well as the processes of emergence, transformation, disappearance of one of the varieties of social groups - solidarity groups. One of existentials which is capable to producing social challenges, is Fear. On example of Ukrainian history of the late 1920th - early 1930th, the article shows how the power structure tried to neutralize the mood protest within society that have already acquired the form of the challenge. The article in the light of the impact of existential in nature regulators of social behavior (desire to obtain security guarantees for its existence, comprehension of the meaning of life and building a life meaning orientations) analyzes the processes of social groups formation such as "solidarity of strong", "solidarity of weak", "solidarity against".

Key words: Public challenge, existential sociology, group solidarity, "solidarity of strong", "solidarity of weak", "solidarity against", existential dimension of public calls.

Консолідація нації – це складний і суперечливий процес вибудови відносин і стосунків солідарності між особистостями всередині соціальних груп, які складають соціальну структуру нації, а також процеси міжгрупової солідарності. Серед великого огрому різноманітних і різноспрямованих умов, які необхідні для забезпечення процесу такої консолідації української нації в умовах глобалізованого світу, можна виділити фактор вибору основи консолідаційних процесів всередині нації.

Пристаючи до розгляду цього фактору, відмітимо насамперед, що консолідація нації неможлива поза процесами історичної самоідентифікації особистостей, котрі вважають себе приналежними до даної національної спільноти. Самоідентифікація ця вибудовується або на ґрунті історичного минулого нації, або на базі орієнтацій на її майбутні перспективи. Пригляньмося детальніше спочатку до першого варіанту такої самоідентифікації.

Як вибудовується консолідація національної спільноти на ґрунті минулого?

Перш за все це залежить від вибору стратегічної перспективи розвитку цієї нації. Вона може обрати шлях автаркії, плекання власної винятковості й активного ігнорування інокультурних цінностей, або, навпаки, тримаючи курс на збереження власної ідентичності, намагатиметься поєднати ці орієнтації з включеністю в сучасні цивілізаційні й міжцивілізаційні процеси. Для сучасної української нації культурна самоізоляція не просто неприйнятна, але вже й неможлива. Втягненість українців у сучасні міграційні процеси (передусім трудова міграція в європейські країни) робить нереальними спроби нав'язати загалу нації уявлення про суцільну деградацію й моральний розпад у європейських суспільствах, що своєю чергою унеможливорює консолідацію нації на ґрунті культивування стереотипів про Іншого (наразі – про європейську цивілізацію) як чужого, ворожого, ретроградного.

По-друге, які цінності належить покласти в основу цього виду консолідації?

Не обійтись без гуманістичних (про них мова – трохи далі) і постгуманістичних цінностей. Серед іншого сюди входить і визнання цінностей соціальних

груп, навіть в тих випадках, коли вони постають в протиріччях з цінностями особистості. Але особливо в цьому плані важливі цінності меншостей і слабших груп. Не можна оминати також визнання й дотримання рівноправної суб'єктності природи поряд із суб'єктністю людини.

По-третє, Надійність консолідаційних принципів недосяжна без конвенційності в площині відповідальності за наслідки використання минулого досвіду в сьогоденні, відповідальність за створення смисложиттєвих настанов сучасної особистості на основі відповідних реконструкцій історичної пам'яті.

По-четверте, консолідація на ґрунті минулого означає об'єднання на основі тих подій, з якими себе найохочіше ідентифікують найчисленніші соціальні групи нації; те, що, як вважають вони, забувати ніяк не можна, що становить собою “непохитну пам'ять” [2, с. 53-54]. Екзистенційний вимір такої самоідентифікації членів національної спільноти полягає в тому, що в її процесі особистість промислює й переживає відповіді на смисложиттєві питання: хто я є, яким є моє людське призначення, сенс мого існування як члена цієї нації?

Для основної маси сучасних українців такими маркерними подіями постають козачі часи, Голодомор, Друга світова війна. Зупинимось на аналізі деяких проблем консолідації сучасної української нації на ґрунті ціннісного засвоєння феномену Голодомору.

Аж ніяк не відкидаючи напрацьованих в нашій літературі висновків і узагальнень про соціально-психологічні наслідки Голодомору, необхідно все ж зауважити, що нинішнє українське суспільство являє собою не лише постгеноцидне й постколоніальне, але й постдегуманізаційне соціальне утворення, адже Голодомор зачепив своїм людиноненависницьким, дегуманізаційним впливом практично всі сегменти тодішнього українського соціуму. Історична реальність є такою, що нерідко факти брутальності, кримінального за своїм характером побутового насилля над особистістю в передголодоморні роки – і про це є немало свідчень в окружних газетах – не отримували належної реакції з боку владних структур (якщо, звичайно, вони не були спрямовані проти представників влади). Побої, тортури, навіть поранення з вогнепальної зброї на ґрунті ревнощів,

підозри в крадіжці а чи й просто під впливом алкоголю (особливо в українському селі!) отримували з боку суду покарання у вигляді попередження, умовного позбавлення волі. В часи ж Голодомору державна політика кардинальним чином зміцнила і всіляко сприяла розпросторенню тенденцій нахабного поневаження особистості, девальвації людської гідності, здоров'я й життя.

Під впливом переживань і роздумів, породжених цими реаліями, в свідомості українського селянина (а селяни складали в ті часи біля 90% населення України) формувались і відповідні переконання світоглядного характеру – переконання про свою незахищеність, покинутість в своєму суспільстві і в цілому світі. Держава ж поставала в його уявленнях як щось всемогутнє, непередбачуване, самовладне й цілковито чуже особистості. Тож індивідові залишається замкнутись в колі найближчих родичів і в цьому середовищі плекати відвічні життєстверджуючі цінності. В суспільному житті найбезпечнішою може бути тільки позиція позірного або й щирого послуху, непомітності, покладання тільки на себе і своїх ближніх. Особливо ця позиція зміцнилась після низки жорстоких репресій влади щодо противників радянського режиму, в ході яких найактивніші елементи українського суспільства - пасіонарії були фізично знищені.

Такого роду настанови можуть зберігатись десятиліттями і навіть передаватись наступним поколінням через розповіді й повчання свідків і жертв Голодомору.

Тому формування активного несприйняття всіляких форм зневаження людської гідності, різка реакція на прояви нехтування особистісними правами й свободами незалежно від того, хто здійснює це зневажання й нехтування – державець чи інша особа, мусять зайняти центральне місце в системі консолідаційних процесів у середовищі нинішнього українського соціуму.

З-поміж великої кількості чинників, які надають особливої актуальності сучасним процесам консолідації української нації і водночас є багатими на потенційні дезінтеграційні тенденції окремішнє місце належить феноменові *суспільного виклику*.

Зупинимось спочатку на деяких особливостях цього феномену. Виклик всередині себе проходить кілька фаз розвитку, послідовність і ступінь зрілості яких можуть варіюватись, актуалізуватись або втрачати актуальність залежно від змін в оточуючому групі середовищі або всередині самої групи. В ряді ситуацій зародковою формою виклику може виступати ризик як свідомо обраний акт, що утримує в собі потенціальну або реальну загрозу існуючому стану розвитку суб'єкта ризику. Загроза, що усвідомлена як реальна загроза і вже досягає такого ступеню напруженості, який вимагає негайного реагування, загрожує групі чи всьому суспільному організмові серйозними дисфункціями в разі відсутності такого реагування, називається викликом. Виклик вимагає злагодженої дії людей або всередині соціальної групи, або в міжгрупових стосунках. Ефективність цієї злагодженості істотним чином залежить від взаємоузгодженості духовних налаштувань суб'єктів спільноти, яка відповідає на виклик. Іншими словами – від наявності й ступеню

солідарності цих суб'єктів. Тому будь-який серйозний суспільний виклик є викликом солідарності.

Усвідомлюючи всю складність і багатовимірність проблеми взаємодії суспільних викликів і динаміки існування груп солідарності, зупинимось на деяких питаннях модифікації соціальних груп солідарності під впливом суспільних викликів в українському соціумі.

Розглядаючи специфіку взаєморефлексії чи – ширше – взаємозв'язку виникнення суспільних викликів і створення чи зникання соціальних груп солідарності в українській нації, слід поставити в центр уваги насамперед ту групу викликів, реакція на які спирається на екзистенційні фактори світогляду і породжує нові соціальні групи солідарності. Ось, наприклад, знову звернімось до українських реалій часів становлення соціалістичного устрою. Вже в кінці 1920-х – на початку 1930-х років виявили свою неефективність накинени державою форми стосунків владних структур з трудовими верствами: усупільнення праці у вигляді комун, обтяжлива система численних податків і позик, репресивні форми політичного управління і т.п. Ці форми постійно породжували соціальну й духовну напруженість в суспільстві, що призводило до загрозливого зростання відчуження влади від основної маси населення і нерідко виливалось у повстання. Перед владою постав серйозний виклик, який загрожував самому її існуванню. Окрім інших форм реакції влади було й намагання притлумити соціальне невдоволення шляхом штучного роздування страху широких верств населення перед внутрішніми "ворогами" і виставлення державної влади як єдиного та надійного захисника від цих "ворогів". Рівнобіжно формувалось і протилежне: відчуття страху перед всемогутньою державою. Центральна і місцева преса цих років переповнена матеріалами про підступи і розкриті змови проти радянської влади, про розстрільні вирокі судів і виконання цих вироків, про боротьбу з шкідливими формами світогляду (куркульського, релігійного, ревізіоністського і т.д.). Як наслідок екзистенційний підсвідомий і неозначений Страх людини перед чужим їй світом суспільних відносин набував – завдяки психологічним і політичним маніпуляціям влади – конкретного вигляду страху перед реальним і уявним ворогом. Іншими словами, екзистенційний Страх штучно перемикався з основних сфер життєдіяльності на інші сфери.

Здійснювались (і небезуспішно!) спроби формування і нових груп солідарності – "солідарності проти": бідні верстви разом з державою супроти "глітаїв", солідарність безвірників проти віруючих, солідарність класово споріднених особистостей проти класово чи світоглядно ворожих членів сім'ї, друзів чи односельців (газети охоче вміщували заяви дорослих дітей про розрив з батьками на ґрунті релігійної або політичної ворожості). Це був один із різновидів "солідарності сильних" проти вочевидь слабшої сторони. Відчуваючи свою приналежність до когорти сильних, частина її суб'єктів намагалась доповнити це відчуття, ідентифікуючи супротивну сторону як набрид морально й інтелектуально примітивніших істот, за першої-ліпшої нагоди демонструючи до них свою зневагу, ненависть.

В той самий час як протест проти такої політики влади, як реакція на страх перед перспективою втрати безпеки існування, зубожіння виникали й протилежно налаштовані групи "солідарності проти" – надрегіональні, надкласові, наднаціональні групи протесту. Часто їх об'єднував, *солідаризував* єдиний фактор – прагнення убезпечити себе від свавілля влади, послабити політично сублімований екзистенційний Страх перед загрозами для власного існування. Маємо тут справу вже з іншим типом солідарності – "солідарністю слабких", як назвав її З. Бауман [див. 1, с. 26]. Носії цього типу солідарності відчували зневажливе ставлення до себе з боку суб'єктів "солідарності сильних" і платили їм тією ж монетою. Суспільство ставало сукупністю атомізованих груп, що істотно полегшувало владі управління всіма цими групами.

Так новочасні виклики породжували новочасні ж групи солідарності.

Експлуатація почуття страху в політичних чи бізнесових цілях виявилась в українському суспільстві дуже живучою. Як давно вже фіксують психологи, педагоги, філософи, засоби масової інформації – як державні так і приватні – свідомо заакцентовують феномен страху в численних сюжетах про вбивства, пограбування, насилля, обман. Це знову-таки змушує людей відчувати свою беззахисність, свою вразливість перед бандитами, хуліганями, рейдерами... І знову-таки формується "солідарність слабких", але тепер вже супроти груп з девіантною поведінкою, які сприймаються як головні винуватці стану незахищеності й покинутості. В такий спосіб владні й олігархічні структури намагаються тривоги особистості, породжені загрозою втрати роботи, зниження життєвого рівня внаслідок зростання цін і т.ін., перенести в сфері переживання загроз з боку кримінальних елементів, ненадійних сусідів, злочинних груп тощо.

Протестна ж налаштованість в основних сферах життєдіяльності стосовно носіїв владних повноважень чи бізнесових структур, якщо й не відходить взагалі на задній план, то помітно притуплюється.

Не менш яскравим прикладом може служити дискусія навколо закону про зброю. Цей закон приховує в собі цілий ряд небезпек психологічного характеру, адже він свідомо гіперболізує небезпеку терору, експлуатуючи екзистенційне відчуття страху, тривоги, свідомо чи несвідомо відволікаючи увагу людей від дій влади і олігархату. Ось цей тип "солідарності загрожених" є сьогодні чи не найпоширенішим типом солідарності в українській нації.

Інший ряд викликів загніжджений в новітніх соціальних і духовних реаліях сьогодення. Нагальна потреба цивілізаційної самовизначеності України вже мабуть ні в кого не викликає сумніву. Необхідність орієнтації на прогресивні зразки організації суспільного життя підштовхує цілу низку раніше політично індиферентних соціальних груп до переконання про входження України до європейського культурно-цивілізаційного кола.

Вже перші кроки в царині впровадження за європейським зразком мережевого характеру стосунків у економічній і соціальній сфері натикається на серйозну протидію у вигляді тотальної централізації управлінської діяльності. Подальше тривання такої

протидії загрожує вихолощенням змісту ринкової економіки, паралічем демократичних процесів всередині суспільства і нестійкістю зовнішньополітичних орієнтацій держави. Цілком впевнено можна сказати, що таке протистояння вже набуло характеру суспільного виклику.

Одним із кроків по нейтралізації цього виклику мусить стати децентралізація управлінської сфери, про яку вже багато написано і ще більше сказано. Слід, однак, мати на оці внутрішню суперечливу сутність явища децентралізації, надто в її свідомісному вимірі, в її впливі на духовні інтеграційні (солідарнісні) й дезінтеграційні процеси в соціумі. Духовні ризики децентралізації в донедавна тоталітарній державі полягають в тому, що в посттоталітарній свідомості обмеження владних повноважень центру породжує переконання про відмову держави від функцій захисту слабкої й безправної особистості.

Сприйняття такої перспективи як особистої небезпеки і усвідомлення нестачі власних сил для спротиву ймовірним екзистенційним загрозам спонукає особистості до колективних самозахисних дій. Але самі по собі ці дії можуть породити амбівалентні за своїм характером наслідки:

а) такого роду мобілізація гальванізує вже згаданий особливий вид суспільної солідарності – "солідарність слабких", які шукають захисту в самих собі;

б) ця ж мобілізація може й руйнувати "солідарність слабких", адже виховані в тоталітарному суспільстві особистості навіть в протестних діях часто апелюють до центральної (саме центральної!) влади (наприклад, перебивають дорогу, щоб їх почув Президент), бо ніякого іншого впливу вони не мають і прекрасно це розуміють.

Тому така солідарність чисто ситуативна і вона, по-перше, є неадекватною відповіддю на виклик тоталітаризму, а, по-друге, в разі невдачі учасники і свідки цих протестних дій починають відшукувати інші, цього разу вже індивідуальні шляхи відведення особистісних екзистенційних загроз, продукуючи і культивуючи в такий спосіб в собі риси *антисолідарності*, здатності до зради, угоди, егоцентризму, толерації корупції і т.ін.

Високий динамізм сучасного суспільства дає підстави характеризувати його як суспільство, що перебуває в стані безперервного становлення (див. 3). Щораз стрімкіша змінюваність соціальних структур і груп, в функціонування яких "вписується" життєдіяльність особистості, обмежує її життєву програму, змушує обирати короточасні життєві проекти. Такі трансформації базисних настанов особистості сприяють збідненню духовної наповненості міжособистісних та міжгрупових відносин, вихолощують почуття солідарності, вибудоване на ґрунті цих стратегічних програм. Натомість солідарність на базі швидкоплинних життєтворчих проектів вже за визначенням не може залишатись стійкою, а часто навіть не береться до уваги після досягнення особистістю мети, заради якої ця солідарність і була викликана до життя. Як наслідок сьогодні маємо невеликий відсоток українців, котрі визнають національну ідею як визначальний об'єднуючий фактор української нації.

Аналогічна ситуація складається і в сфері солідарності на базі національних традицій. Давні традиції щораз частіше й радикальніше розбігаються із засобами, необхідними особистості для реалізації життєвих проєктів, втрачаючи одночасно свої опікунсько-патерналістські функції. Своєрідним підсилювачем ізоляції особистості від кола моральних, естетичних, релігійних, виховних традицій, притаманних її батькам, її нації, постає також тенденція унезалежнення її статусу й кар'єрного зростання від приналежності до певних соціальних груп.

На загал виникнення чи зникнення груп солідарності закорінене в гармонії чи конфлікті всередині самої особистості, а оскільки ці стани можуть пересікатись між собою, протистояти одна

одній та ін., то одні й ті самі особистості можуть бути солідарними в одній площині і бути антагоністами в іншій. Тож види солідарності виявляють тут свою залежність від системи ідентифікацій і самоідентифікацій особистості. Ці проблеми ще чекають на поглиблене дослідження.

1. Бауман З. Плинні часи. Життя в добу непевності – К.: Критика, 2013. – 176 с.
2. Буллер А., Линченко А. Простить? О феномене исторического непростения и непреклонной памяти // Вопросы философии. – 2015. - № 11.
3. Кравченко С. Становящаяся сложная социальная реальность: проблема новых уязвимостей // Социс. – 2013. – № 5.

СПЕЦИФІКА КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСТВА У ПОСТКОЛОНІАЛЬНУ ЕПОХУ

УДК 796.032-056.26(477.62)

Лариса Абизова, Марина Єщенко

Консолідуюча місія спорту: здобутки і досягнення паралімпійців Донецчини

У статті досліджується консолідуюча функція спорту як складової сучасної масової культури. Проаналізовано досягнення плавців-паралімпійців Донецчини, які мають потужний соціотворчий потенціал, сприяють цивілізаційному поступу українства, демонструють позитивні трансформації державних соціальних стратегій і зрушення у ставленні суспільства до людини, зокрема, до людини з особливими потребами. Зазначено, що спорт, ставши явищем загальнолюдського масштабу забезпечує розширення меж міжкультурних взаємодій, постає транслятором гуманістичних, демократичних і толерантних позицій сучасного світу. Зроблено висновок, про те, що паралімпійці Донецчини створюють позитивний імідж регіону і країни, сприяють формуванню відчуття гордості за українців і державу.

Ключові слова: українство, Паралімпійські ігри, гуманізм, людина з особливими потребами.

Larysa Abyzova, Maryna Eshchenko

Sport's Consolidating Mission: Donetsk Region Paralympics' achievements

The article attempts to study consolidating functions of sport as a part of modern mass culture. It is noted that sport became the phenomenon of universal scope and human culture expanding the limits of cross-cultural interactions. It spreads humanistic, democratic and tolerant positions of the modern world. The article analyzes Donetsk region Paralympics swimmers' achievements, which glorify our country, have powerful potential of society's building, facilitate civilizational progress of Ukraine, demonstrate the transformation of government's social policies and a shift in the attitude of society to a person, especially, to a person with special needs. It is concluded that Donetsk region Paralympics create positive image of the region and the country, contributing to a sense of pride for Ukrainians and Ukrainian state.

Keywords: Ukrainianess, Paralympics Games, Humanity, People with Special Needs.

У соціально-гуманітарному пізнанні дійсність постає як носій смислу, символ людського прояву, який підлягає поясненню і витлумаченню, оскільки осмислення соціальних процесів дещо більше, ніж їхнє пояснення. Форми соціального пізнання, до яких належить і українознавство, репрезентовані сукупністю способів конструювання об'єктів, «занурених» у систему соціальних зв'язків, що виражають горизонти буття особистості й спільноти, їх характеризує історичність, визначеність місцем, часом, конкретною ситуацією. «Всі непрості трансформації українського соціуму відбуваються...на фоні певної «переломності» сучасного існування людства як глобальної єдності» [5, с. 31].

Політична, соціально-економічна, освітня модернізація України, її інтеграція до співтовариства

розвинених вільних країн залежить від розбудови демократичного плюралістичного суспільства, фундамент якого становлять норми та цінності культури громадянськості. Під впливом масштабних змін, які відбулися в Україні останнім часом, українське суспільство поступово набуває нових структурних контурів, внаслідок чого зростає увага науковців до осмислення консолідуючої функції цінностей культури. Ставши реальністю, державна незалежність виявила необхідність нових ефективних ідей, які б спрямовували суспільство на повагу людської та громадянської гідності. Ідентифікація детермінанти, що посилює і підтримує консолідуючу функцію в розвитку українського суспільства передбачає трансформування свідомості й світогляду громадян з метою інтегрування